

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PROFESINIO
MOKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-450 18 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 23¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1052“ PROJEKTO
(toliau – Projektas) (TAP-22-338; TAIS NR. 21-33633(2))**

2022-03-17 Nr. NV-674

Vilnius

Projekto rengėjas - Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Projekto tikslas. Pateikti Vyriausybės išvadą Seimo narių grupės (L. Savicko, L. Nagienės, L. Kukuraičio, T. Tomilino ir kt.) pateiktam Profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 (toliau – Įstatymas) 18, 19 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹ straipsniu įstatymo projektui Nr. XIVP-1052 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma nustatyti, kad:

- Užimtumo tarnybos siunčiamiems bedarbiams siekiantiems įgyti atitinkamą kvalifikaciją priėmimas į profesinio mokymo įstaigas (toliau – PMI) būtų vykdomas ne rečiau kaip kartą per mėnesį, o profesinis mokymas jiems būtų organizuojamas teikiant pirmenybę pameistrystės mokymosi formai;
- būtų sureglamentuotas formaliojo ir neformaliojo švietimo bei savišvietos būdu įgytų kompetencijų vertinimas ir pripažinimas, suteikiant galimybę ne tik asmeniui, bet ir asmens mokymąsi finansuojančiai institucijai kreiptis dėl jo įgytų kompetencijų, susijusių su siekiama įgyti pirmąją kvalifikacija, vertinimo ir pripažinimo.

Dabartinė situacija. Šiuo metu:

- Įstatyme numatyta, kad mokinių priėmimas į PMI vykdomas centralizuotai išskyrus Užimtumo įstatyme numatytas išimtis. Bedarbių ir užimtų asmenų priėmimas mokytis ir mokymas vykdomas dvišalės ar trišalės sutarties pagrindu pagal susidarantį poreikį bet kuriuo kalendorinių metų laiku, integruojant juos į PMI sukomplektuotas mokymo grupes ar sudarant atskiras mokymo grupes.
- Įstatymu sureguliuotos bendros profesinio mokymo organizavimo nuostatos, t.y. kokiomis formomis jis gali būti vykdomas, kaip įforminamas ir pan. (pvz., profesinis mokymas organizuojamas mokykline ir pameistrystės formomis; jį organizuoja PMI ar kita mokykla kartu su įmone, įstaiga, organizacija ir kt.; profesinio mokymo teikėjas, taikydamas pameistrystės formą, su asmeniu sudaro pameistrystės darbo sutartį ir profesinio mokymo sutartį DK nustatyta tvarka ir kt.). Bedarbių profesinio mokymo, įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį organizavimo nuostatos įtvirtintos Užimtumo įstatyme (pvz., bedarbių ar užimtų asmenų profesinis mokymas pagal formaliojo profesinio mokymo programas organizuojamas trišalėje arba dvišalėje sutartyje numatytais sąlygomis; profesinį mokymą vykdo profesinio mokymo teikėjas, kurį pasirenka pats asmuo, o kai sudaryta trišalė sutartis, suderinus su darbdaviu; Užimtumo tarnyba išduoda bedarbiui dokumentą, kuriuo įsipareigoja sumokėti jo pasirinktam profesinio mokymo teikėjui nurodytą pinigų sumą už suteiktą profesinį mokymą ir kt.).
- Įstatyme įtvirtinta, kad asmeniui, tobulinančiam turimą ar siekiančiam įgyti kitą kvalifikaciją, ankstesnio mokymosi pasiekimai įskaitomi švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Tai nustatyta Ankstesnio mokymosi pasiekimų įskaitymo tvarkos apraše, kuriame įtvirtinta konkreti asmens neformaliojo mokymosi ar savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarka.
- 2021 m. į PMI valstybės finansuojamas vietas priimti 20 242 asmenys. 2022 m. vasario mėn. (žiemos priėmimas) priimta - 1 001 asmenų. 2021 m. iš Užimtumo tarnybos į profesinį mokymą nukreipti 5 987 asmenys, iki 2022 m. kovo 15 d. - 2953 asmenys.

Projekto esmė. Siūloma pritarti Įstatymo projekto siekiui didinti užimtumą, artinant profesinio mokymo pasiūlos atitiktį darbo rinkos ir savivaldybių poreikiams, sudaryti galimybes asmeniui nuosekliai tobulėti ir užtikrinti sklandžią ir greitą bedarbių integraciją į darbo rinką, tačiau nepritarti siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms dėl šių priežasčių:

- Įstatyme ir Užimtumo įstatyme nustatyta, kad bedarbiams ir užimtiems asmenims netaikomas centralizuotas ar periodiškai priėmimas į profesinio mokymo programas. Bedarbių ir užimtų asmenų priėmimas mokytis ir mokymas vykdomas dvišalės ar trišalės sutarties pagrindu pagal susidarantį poreikį bet kuriuo kalendorinių metų laiku, integruojant juos į profesinio mokymo įstaigose sukomplektuotas mokymo grupes ar sudarant atskiras mokymo grupes. Kadangi dabar galiojanti teisės norma yra lanksti, asmenys mokytis į profesinio mokymo programas gali būti priimami bet kada, todėl Įstatymo projektu siūloma teisės norma, jog priėmimas į profesinio mokymo programas galėtų vykti ne rečiau kaip kartą per mėnesį, yra perteklinė;
- Įstatymas reglamentuoja bendrąsias profesinio mokymo organizavimo nuostatas. Bedarbių, registruotų Užimtumo tarnyboje, profesinį mokymą reguliuoja Užimtumo įstatymas. Profesinio mokymo organizavimo pameistrystės forma tvarkos apraše, patvirtintame Vyriausybės 2019 m. spalio 23 d. nutarimu Nr. 1065, reglamentuojamas profesinio mokymo, organizuojamo pameistrystės forma, inicijavimas ir vykdymas, profesinio mokymo teikėjų ir darbdavių, organizuojančių profesinį mokymą pameistrystės forma, teisės ir pareigos ir kt. Apraše reglamentuojama, kas gali savo valia inicijuoti mokymąsi pameistrystės forma, t. y. darbdavys, profesinio mokymo teikėjas, darbdavio darbuotojas, mokinys ir kt. Taigi siūlymas, jog profesinio mokymo teikėjas nekvalifikuotiems bedarbiams profesinį mokymą organizuoja teikdamas pirmenybę pameistrystės formai, yra perteklinė, nes mokymosi formą, pagal esamą teisinį reglamentavimą, gali inicijuoti platus subjektų ratas, įvertinęs individualius kiekvienos situacijos poreikius. Šis mechanizmas užtikrina suaugusio asmens laisvę rinktis mokymosi formą, be to, yra palankus suaugusiajam rinktis darbdavį;
- Institucijos negali už suaugusį asmenį nuspręsti dėl asmens neformaliojo švietimo ar savišvietos būdu įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo. Toks institucijos veiksmas gali būti traktuojamas kaip pažeidžiantis asmens teisę apsispręsti laisvai. Įstatyme nustatomas tik pats įvairiais būdais asmens įgytų kompetencijų įvertinimo ir pripažinimo santykių reglamentavimo principas, o principo įgyvendinimas reglamentuojamas įstatymą įgyvendinančiame Ankstesnio mokymosi pasiekimų įskaitymo tvarkos apraše, kuriame nustatyti besikreipiantys asmenys, vertinimą atliekančios institucijos, įgytų kompetencijų įvertinimo būdai, išduodami įgytas kompetencijas liudijantys dokumentai. Esamas teisinis reglamentavimas sudaro visas galimybes asmeniui įgyti formaliojo ir neformaliojo švietimo bei savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą.

Atitiktis Vyriausybės programai. Tiesiogiai Vyriausybės programos neįgyvendina, tačiau siejasi su Vyriausybės programos nuostatomis (58.4. Pameistrystės kultūros diegimas; plano 1.8.3 veiksmu „Sukurti ir įgyvendinti priemonės, didinančias profesinio mokymo mokinių, besimokančių pameistrystės forma prioritetinėse srityse, skaičių ir teikiančias paskatas verslo įmonėms (įskaitant smulkųjų ir vidutinį verslą) organizuoti PMI profesinį mokymą pameistrystės forma ir mokymąsi darbo vietoje“).

Derinimas. Projektas be pastabų suderintas su Finansų ir Vidaus reikalų ministerijomis. Teisingumo, Ekonomikos ir inovacijų, Socialinės apaugos ir darbo ministerijų pastabos įvertintos.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlytina Projekto 2 p. papildyti argumentais apie numatomus šios Vyriausybės darbus (veiksmus) susijusius su pameistrystės skatinimu (plėtra). Taip pat įvertinti ar nebūtų tikslinga Projekto 3 p. paskutinį sakinį papildyti žodžiu „pakankamas“.

Siūlytume Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės ir Socialinės politikos grupių pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aistė Zedelytė-Kaminskė

tel. 8 706 63 741, el.p. aiste.zedelyte@lrv.lt